దీపావళి కథల పోటీలో ప్రత్యేక బహుమతి పొందినది

"నమస్కారం, టీచర్!"

"ఎవరది?" తలెత్తి చూసింది సీతాదేవి, చేతుల్లో ఉన్న ఎంబ్రాయిడరీ ఫ్రేమ్ పక్కన పెడుతూ.

ఎదురుగా ఎరుపుగళ్ళ పట్టుచీరతో, కెంపుల నగలతో, తలనిండా మల్లెపూలతో ఐశ్వర్యానికి, సౌందర్యానికి ప్రతినిధిలా నిలబడి ఉంది ఒక యువతి. ఆమె వేలు పట్టుకుని తెల్లటి ఫ్రాక్‌తో, బూరె బుగ్గలతో ఉండమామిలాంటి చిన్నారి పాప నిలబడి ఉన్నది. చప్పున గుర్తుపట్టలేకపోయింది వృద్ధురాలైన సీతాదేవి.

"నేను, టీచర్, లలితను . . . ఇప్పటికైనా గుర్తుకు వచ్చానా?" అంటూ నవ్వుతూ దగ్గరకు వచ్చి తన చేతిలోని పళ్ళు ఆమె కిచ్చి, కాళ్ళకు దణ్ణం పెట్టింది ఆమె. ఇంద్రధనుస్సులా వంగి దణ్ణం పెడుతున్న ఆమె బారెడు జుట్టు, నవ్వుటి, సన్నని నడుము చూడగానే సీతాదేవి వెంటనే గుర్తుపట్టింది.

"అమ్మా! నువ్వు లలితవా?" అంటూ దగ్గరకు తీసుకున్నది ఆమెను. "ఈ పాప?" అంది వెంటనే, సగం తెలుసులే అనే భావనతోనే.

"మా పాపేనండి!" అంది నవ్వుతూ లలిత.

"రా, అమ్మా! రా, తల్లీ, రా, అమ్మా!" అంటూ పాపను దగ్గరకు తీసుకుని గుండెలకు హత్తుకున్నది ఆవిడ.

ఆ వృద్ధురాలిలో ఏ భావాలు చెలరేగాయో... ఆమె కన్నుల నుండి ఆనందాశ్రువులు ఆగకుండా ప్రవహిస్తున్నాయి. జారిపోయిన బుగ్గలు, కళ్ళకింద నీడలు, ఎండిపోయిన చేతులు, కళ్ళజోడు, ఊడిపోయిన పన్ను. . . అసలే పిట్టమనిషేమో వృద్ధాప్యం మరింత కుంగదీసింది ఆమెను. కాని, ఆ నవ్వులో, ఆ ఆప్యాయతల వెన్నెలనీడలు, శతకోటి ఆశీస్సులు— అవి మాత్రం మారలేదు.

"మీరు చాలా ముసలివారై పోయారు, టీచర్..." నవ్వుతూ అంది లలిత.

"కాదు మరి. . . వయస్సు రాలేదా, తల్లీ. . . నువ్వు మాత్రం ఆ నాటి లలితలా ఉన్నావా, చెప్పు?" అన్నది, పాప బుగ్గమీద మృదువుగా ముద్దు పెట్టుకుంటూ. మిలమిలా మెరిసే ఇంతింత లేసి కళ్ళతో ఆవిడ వంక ఆశ్చర్యంగా చూసింది పాప.

"మా శేఖర్ కళ్ళే వచ్చాయి, లలితా పాపకు. ఊఁ! ఇంతకూ అతను ఎలా ఉన్నాడు? కులాసేనా? ప్రాక్టీసు అదీ బాగున్నదా?" ఆప్యాయంగా అడిగింది ఆవిడ.

"ఆఁ! కులాసానే... మా పుట్టింటి ఇంట్లో పెళ్ళి, టీచర్! ఆయన రాలేకపోయారు. మీ ఓల్డ్ స్టూడెంట్ ఎవరో మీ అడ్రెస్ ఇచ్చారట. వచ్చే ముందు కంపార్ట్‌మెంట్ ఎక్కేదాకా ఏ వంద సార్లో చెప్పారు—మిమ్మల్ని చూసి రమ్మని. మీకు నమస్కారాలని చెప్ప మన్నారు."

గలగలా నవ్వింది సీతాదేవి.

"పిచ్చి ఆప్యాయతమ్మా అతనిది. ఏముంది నన్ను చూడటానికి, తల్లీ, ఎండి రాలిపోయే పండుటాకును" అంది సీతాదేవి.

"అలా అనకండి, టీచర్! మీరు వంద సంవత్సరాలు చల్లగా ఉండాలి. ఈ రోజు మేమింత సుఖంగా ఉన్నామంటే అది మీ చలవే, టీచర్" అంది లలిత. ఆమె మాటలన్నీ భక్తి, వినయం, ఆప్యాయతలతో చేసిన రసగుళికలలాగా ఉన్నాయి ఆమె చెవులకు. అంతకన్న వృద్ధాప్యంలో తనదంటూ ఏమీ మిగుల్చుకోకుండా కేవలం సీతా టీచర్‌గా మాత్రం మిగిలి, ఏ చల్లటి సాయంత్రానో ఈ జీవితపు గ్రంథాన్ని సవ్వడి లేకుండా ముగించడానికి ఎదురుచూస్తున్న ఆ వృద్ధురాలి జీవితంలో మధుర క్షణాలు ఏముంటాయి?

ఆప్యాయతా పరిమళాలు నిండిన ఆ గదిలో. కొన్ని క్షణాలు మౌనం మృదువుగా మ్రోగింది.

"టీచర్! రాజీ. . ." ఏదో జ్ఞాపకమొచ్చినట్లుగా అంది లలిత.

గాజుకళ్ళతో తల ఎత్తిచూసింది సీతాదేవి. ఆ వృద్ధురాలి కళ్ళలో జ్ఞాపకాల నీడలు కదలాడాయి.

"అవునమ్మా! మనకు రాజీ ఇక లేదు... మీకు తెలుసుగా ..." అంది ఎటో చూస్తూ.

"అవును, టీచర్, తరవాత తెలిసింది. అయినా, నేనూ చాలా బాధపడ్డాము. అసలు అలా ఎలా జరిగింది, టీచర్?"

"పోనీలే, అమ్మా! అదంతా ఇప్పుడెందుకు? ఊఁ! ఇంకా విశేషాలు ఏమిటి?" అంటూ మాట తప్పించి పక్కనున్న ఎంబ్రాయిడరీ చేతిలోకి తీసుకున్నది.

ఎవరి పాప ఫ్రాక్ మీదో పువ్వులు కుడుతున్నది సీతాదేవి.

"ఎవరికి, టీచర్, అది?" అంది లలిత.

"పక్క ఇంటి పాప పుట్టిన రోజమ్మా రేపు. ఆ పాపకు నేనంటే పంచప్రాణాలు. శిథిలమైపోతున్న ఈ నా చేతులతో ఇంకా అ ఆ లు దిద్దించాలని ప్రయత్నిస్తోందమ్మా ఆ పాప" అన్నది గలగలా నవ్వుతూ.

"మీ కింకా ఎదురింటి అమ్మాయిల మీదా, పక్కింటి అమ్మాయిల మీదా మోజు తీరలేదా, టీచర్?" నవ్వుతూ చూస్తూ అన్నది లలిత.

ఆవిడ మాట్లాడలేదు. కాని, ఆవిడ మౌనం లలితకు చాలా చెప్పింది. పిచ్చిగా ఏవో కబుర్లు సాగాయి. చల్లటి పిల్లగాలిలో సన్నజాజుల పరిమళాల వంటివి జ్ఞాపకాలు. వాటితో ఆనందం అనుభవించే వారికే తెలుస్తుంది.

"వస్తాను, టీచర్ ... ఆలస్యమైంది. మళ్ళీ రేపు రాత్రి వెళ్ళిపోతున్నాను. వెళ్ళే ముందు వస్తాను" అంది లలిత, సీతాదేవి ఒళ్ళో ఆదమరిచి నిద్రపోతున్న పాపను తీసుకుంటూ.

లలితను పంపి తలుపు వేసి వెనక్కు తిరిగింది సీతాదేవి. ఒక్కసారిగా రాజీ జ్ఞాపకాలు ఉవ్వెత్తున ఆమెను కదిల్చివేశాయి. కళ్ళ నీళ్ళు తుడుచుకుంటూ వద్దనుకుంటూనే ఒక్కొక్క అడుగే వేసుకుంటూ మెల్లిగా పాత ట్రంక్ పెట్టె తీసి, ఆ మూలా ఈ మూలా వెతికి, చిన్న అట్టపెట్టె తీసుకుని సోఫాలో కూర్చుంది సీతాదేవి. లైటు కాంతిలో మిలమిలా మెరిసిపోతున్న తెల్లరాళ్ళ ఉంగరం. కళ్ళలో నీళ్ళు తిరుగుతున్న కన్నీళ్ళ చాటుగా దాన్నే పరీక్షగా చూస్తున్న సీతాదేవికి ఉంగరంలో ప్రతి రాయీ రాజీ కథను గుర్తుకు తెచ్చింది.

దాదాపు పదేళ్ళ క్రితం ...

*   *   *

రాజమండ్రికి ట్రాన్స్‌ఫర్ అయి వచ్చిన సీతాదేవి, కొత్త వాటాలో సామాను సర్దుకుంటూ ఎవరో గుమ్మంలో నిలబడ్డట్టనిపించి తల ఎత్తి చూసింది. అప్పటిదాకా నిలుచున్న అమ్మాయి చప్పున వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళిపోయింది.

'ఇంటి వాళ్ళ అమ్మాయి కాబోలు. రేపన్నా వాళ్ళను పరిచయం చేసుకోవాలి' అనుకుంటూ కాంప్‌కాట్ మీద తల వాల్చింది సీతాదేవి.

*   *   *

"ఏమిటే, అమ్మా, ఆవిడ అలా ఉన్నదీ! పెళ్ళయినట్లు లేదు. లేకపోతే వెధవముండ అంటావా? టీచర్లుగా లేనేలేదేమో?" ఎవరో అమ్మాయి దీర్ఘాలు తీస్తూ అంటున్న మాటలు పక్కవాటాలోనించి వినిపించింది. చప్పున తాగుతున్న కాఫీ గ్లాస్ పక్కన పెట్టేసింది సీతాదేవి. ఇప్పుడు తను చూసిన అమ్మాయేనా ఈ మాటలాడేది? ఓరి, భగవంతుడా, ఇదేం భాష? అనుకున్నది వెగటుగా.

మర్నాడు పొద్దున్నే తలుపు తలుపు తీసింది.

"కొత్తగా వచ్చినట్లున్నారు, పిన్నిగారూ! ఏదీ, రాత్రి చూద్దామంటే పడనేలేదు. అన్నీ సరిగా ఉన్నాయా?" అంటూ ఎదురుగా వంటింటి దగ్గర తొంగి చూసి ఇంకా గలగలా ఏదో మాట్లాడేస్తోంది. నిర్ఘాంతపోయి ఆవిడను నఖశిఖ పర్యంతం పరీక్ష చేసింది సీతాదేవి. నలిగిపోయిన చీర, జారిపోయిన ముడి, వాడి రాలుతున్న పూవులు, మెడనిండా, చేతినిండా రకరకాల నగలు ... అమ్మో, ఈవిడకు ఈ నగలతో నిద్రెలా పడుతుందో? అనుకున్నది సీతాదేవి.

"మీవా రున్నారా? లేక ..." అన్న ప్రశ్నతో ఒక్కసారిగా మత్తు వదిలి, "లేదండీ ..." అని ఇంకా ఏదో చెప్పబోయి, "ఏమిటే, అమ్మా, ఇక్కడున్నావ్? కాఫీ ఇచ్చినా? ఆకలేస్తోందా?" అని గునుస్తూ వరాసరి లోపలికి వచ్చిన అమ్మాయిని చూసి మరోసారి నోరు తెరిచింది సీతాదేవి. చెరిగిన తల, జంగారపు జడ కుప్పెలు, నలిగిపోయిన పట్టు పరికిణీ, అప్పుడే ముఖం కడుక్కొన్నట్లుంది. అక్కడే వంగి పరికిణీతో ముఖం తుడిచేసుకుంటూంది ఆ అమ్మాయి.

"అహాఁ! అయితే భర్త లేడన్న మాట ..." అని ఏదో నిర్ణయానికి ఆవిడే వచ్చేసి, "అలా అడిగా ననుకోకండే, ఒంటరి వారని, పిన్ని ... ఆఁ! అన్నట్టు ఇది మా అమ్మాయి, పేరు చెప్పవే?" అంది భుజాన్నానుకుని నిలుచున్న కూతుర్ని మోచేత్తో పొడుస్తూ.

"రాజరాజేశ్వరి!" సిగ్గుపడుతూ చెప్పింది ఆ పిల్ల, మెలికలు తిరిగిపోతూ.

ఏం మాట్లాడాలో తెలియలేదు సీతాదేవికి.

"చూడండీ! పాలతనూ అదీ ఏర్పాటు చేస్తాను. మా పాలవాడే ... మంచి వాడు. నిన్న కాఫీ తెప్పించుకున్నట్లున్నారు. ఈ వేళ మా ఇంటి నించి పంపుతాను లెండి. ఏమన్నా కావాలంటే అడగండి. సంకోచించకండి. వస్తా ... మళ్ళీ వసుంది" అని రెండు తలుపులూ బార్లాగా తెరిచి వెళ్ళిపోతూ, "అన్నట్టు మీ పేరు?" అంది ఆవిడ ఆగి.

"సీతాదేవి." సన్నగా, ఠక్కుచచ్చిపోయి చెప్పింది. తల్లి వెనకాలే లేగదూడలా వెళుతూ, పులుక్కున చూసి మరీ వెళ్ళింది ఆ అమ్మాయి.

— జలంధర

'పిల్ల బాగానే ఉన్నది కానీ బాబోయ్' అనుకుంటూ లోపలికి వెళ్ళింది సీతాదేవి.

"ఎదురుగా కూర్చోండి టీచర్!" అంటూ ఒక పొడుగాటి గ్లాసులో పొగలు కక్కుతున్న కాఫీ అందాగుల టీపాయ్ ఒద్దిగ్గా పెట్టి నిల్చుంది రాజేశ్వరి.

"ఎందుకమ్మా శ్రమ ..." అన్నది సీతాదేవి.

"ఇదేం ... ఏం శ్రమంటారు? !" అని ఎదురుగా టేబిల్ మీద కాఫీ పెట్టి పక్కనే మోడా మీద కూర్చున్నది. ఆ పిల్లని సిరి కళ్ళు, ఆ కళ్ళలోని కొంటె చూపుల మెరుపులు, ఎంతులాంటి స్వచ్ఛత సీతాదేవిని ఇబ్బంది పెట్టాయి.

"ఏమోనమ్మా, పాపా ... ఆఁ! అన్నట్టు నిన్ను ఇంట్లో ఏమని పిలుస్తారు?"

"రాజీ అంటారండీ."

"అహాఁ! అయితే, నేను 'రాజీ' అని పిలవనా?" మెల్లిగా అడిగింది.

"అలాగే పిలవండీ. నాకు అలా అంటేనే ఇష్టం. ఎందుకంటే ... ఎందుకంటే ..." మెల్లిగా జడ కుప్పెలు సవరించుకుంటూ సిగ్గుగా అంది.

"ఎందుకని?"

"మామయ్య నన్ను అలాగే పిలుస్తాడండి" అంది సిగ్గుగా.

ఆ పిల్ల చెక్కిళ్ళమీద రోజాలు పూశాయి. చాలా అర్థమైనట్టు అంది సీతాదేవి.

"మీ మామయ్య అంటే ..." కాఫీ చల్లారపెట్టుకుంటూ అడిగింది.

"మామయ్య అంటే ... మా శేఖరం మామయ్యండీ ... డాక్టర్ అయిదో సంవత్సరం చదువుతున్నాడు. చదువు అయిపోగానే పెళ్ళిచేస్తారు" అంది.

మరోసారి నిర్ఘాంతపోయింది సీతాదేవి. 'ఏమిటీ పిల్ల, ఈ ఆలోచనలు?' అనుకుంది.

"మీ మామయ్యను నువ్వంటే ఇష్టమేనా మరి?" నవ్వుతూ అడిగింది.

"ఇష్టమే ననుకుంటా! కాని, ఎప్పుడూ ఏడిపిస్తాడండీ—కోతీ, పెద్ద పేరక్కా అదీ ఇదీ అని." గారాబంగా అన్నది.

"అన్నట్టు, రాజీ, నువ్వేం చదువు కున్నావ్?" కుతూహలంగా అడిగింది సీతాదేవి.

"ఆఁ! ఏదో నామాకాలం చదువు లెండి. మనకూ, దానికీ చాలా దూరం. మా మామయ్య వచ్చినప్పుడల్లా చదువు కోవే అంటాడు కానీ, నా ఒంటికి కదిపట్టదుగా! మరేం చెయ్యనూ?" అంది దీర్ఘం తీస్తూ.

ఏదో తెర తీసినట్లైంది సీతాదేవికి. మెడికల్ కాలేజీలో చదివే కుర్రాడు ఈ పిల్లను పెళ్ళి ఎలా చేసుకుంటాడా అని!

"నీకు కట్నం అదీ బాగా ఇస్తార్లా, రాజీ?" అంది సీతాదేవి, ఏమిటీ ప్రశ్నలు. ఈ పిల్లతోపాటు నాకూ అతి ఎక్కువై పోయిం దనుకుంటూ.

"ఆఁ! చాలా ఇస్తారండీ. పంది కాసుల బంగారం వేసుకుంది మా అమ్మ. పొలం, గొడ్లు అన్నీ ఇస్తారట. మీరు మా ఇంటికి వచ్చినప్పుడు చూపిస్తాను. పెద్ద బీరువాడు స్టీలు సామాను దాచిందండీ మా అమ్మ" అని చేతులు తిప్పుతూ, కళ్ళు తిప్పుతూ చెబుతున్న ఆ పిల్లను మతి పోయినట్టు చూసింది సీతాదేవి.

"రాజీ! మీ మామయ్య బాగుంటాడా?" నవ్వుతూ అడిగింది సీతాదేవి.

"చాలా బాగుంటాడు, టీచర్... దొరబాబులా ఉంటాడు" అంది రాజీ. ఆ పోలికలు విని అదురుకున్న సీతాదేవి ఆ అమ్మాయి కళ్ళలోని ఆరాధన చూసి ఆశ్చర్యపోయింది.

"ఇదుగో, ఈ ఉంగరం మా తాతయ్య నేను పెద్దమనిషైనప్పుడు ఇచ్చాడండీ. ఇదే ప్రధానపు ఉంగరమను కోవే, అమ్మాయీ, అన్నాడండీ. అందుకే నాకు ఇదంటే చాలా ఇష్టం. ఎప్పుడూ వేలునుంచి తియ్యను" అని ఒక తెల్లరాళ్ల ఉంగరం చూపించింది రాజీ. 'ఈ పిల్లకు అరమరికలు లేవు కాబోలు' అనుకుంది సీతాదేవి.

"ఒసేయ్, రాజీ! ఎక్కడికి వెళితే అక్కడే పాతుకుపోతా వేమే" అన్న కేక విని, "వస్తానండీ! అమ్మ పిలుస్తోంది" అని ఒక్క గెంతులో బయటికి వెళ్లి మళ్ళీ వెనక్కి తిరిగి, "ఏమండీ! మిమ్మల్ని ఏమని పిలవను?" అన్నది.

"సీతా టీచర్ అని పిలు" అన్నది.

"సరే, వస్తాను, టీచర్" అని పరుగెత్తింది రాజీ.

ఆ పిల్ల వెళ్ళినా, ఎందుకో ఆ అమ్మాయి జ్ఞాపకాలు చాలాసేపు ఆ ఇంట్లో మిగిలి ఉన్నట్లనిపించాయి సీతాదేవికి.

మరో నాలుగైదు రోజుల తరవాత ఒక సాయంత్రం స్కూటర్ చప్పుడు విని కిటికీలోనించి చూసింది సీతాదేవి. ఎవరో చాలా అందమైన కుర్రాడు రాజీ వాళ్ళ ఇంట్లోకి వెళ్లాడు. ఎవరై ఉంటాడా అనుకుని జవాబు వెదుక్కునే లోపలే, రాజీ అతణ్ణి చెయ్యి పట్టుకు లాక్కుని వచ్చి, "మా శేఖరం మామయ్య, టీచర్ ... నే చెప్పాలే, ఈవిడే సీతా టీచర్. చాలా మంచి వారు" అంటూ గబగబా మాట్లాడేస్తోంది రాజీ.

"కూర్చో, బాబూ!" అంది సీతాదేవి.

స్త్రీ: పురుషులు

స్త్రీ ఆలోచనలో హృదయం కనిపిస్తుంది. పురుషుడి హృదయంలో అతని మేధస్సు ప్రతిఫలిస్తుంది.

—లేడీ బ్లెస్సింగ్టన్

"నమస్కారమండీ! ఏమిటి మా రాజీ మీకు ఫ్రెండేమిటి?" అంటూ కుర్చీలో కూర్చున్నా డతను.

మెల్లిగా కబుర్లు సాగాయి. అతని చదువు సంగతీ, కాలేజీ సంగతి చాలా చెప్పాడు. మధ్యలో ఏవో దీర్ఘంతీస్తూ మాట్లాడబోయిన రాజీని "నువ్వూరుకో" అని కసిరాడు. కాసేపాగి, "మా మొద్దును కాస్త సంస్కరించండి, టీచర్" అన్నాడు నవ్వుతూ.

"నాకేం, నేను బాగానే ఉన్నా!" ఉక్రోషంగా అంది రాజీ.

"ఆహా! చాలా బాగున్నావు. దీని కంతటికీ కారణం మా అక్కయ్య టీచర్" అన్నాడు.

"మధ్య అమ్మ నెందు కంటావు? అయినా, మీ వాళ్ళకిదేం జబ్బు? ఆ తాతయ్యా అంతే ..." అంది.

"ఏడిశావులే. వెళ్లి అమ్మ నడిగి కాఫీ పట్రా" అన్నాడు.

"ఇదుగో తీసుకువస్తా" అంటూ వెళ్లింది రాజీ.

"చూశావా, టీచర్. దాని ముద్దు మాటలు. చాలా గోలగా ఉంది దీని వ్యవహారం. పైగా అక్కయ్య సపోర్ట్! ఎందుకు లెండి" అన్నాడు.

"ఆ పిల్ల మనసు మంచిది, బాబూ!" అంది సీతాదేవి.

"నిజమే, టీచర్! కానీ, మిగతవి భరించడం ఎట్లా?" అన్నాడు. ఈ లోపల రాజీ వచ్చింది. అతను వెళ్లే ముందు — "మా రాజీకి చదువు చెప్పండి, టీచర్. మిమ్మల్ని చూసిన తరవాత ఇన్నాళ్ళకి ఈ కొంపలో సంస్కారం ప్రవేశించిం దనిపించింది. కనీసం మీరన్నా ట్రై చెయ్యండి" అని వెళ్లాడు.

ఆ నాటినుంచీ సీతాదేవి వాత్సల్యం శేఖర్‌ను చాలా విధాల ఆకట్టుకున్నది. అతని మాటపై సీతాదేవి రాజీని మెట్రిక్ కట్టిద్దామని చాలా ప్రయత్నించింది. కానీ, పెద్ద ఆలోచనలు, అనవసరపు వ్యాఖ్యానాలు అలవాటైన రాజీ దగ్గరకు సరస్వతీదేవి ఒక్క అడుగు కూడా ముందుకు వెయ్యలేకపోయింది. రాజీ కట్టూ, బొట్టూ, మాటలలోనన్నా మార్పు తెద్దామని ప్రయత్నిస్తే, అలవాటు లేని రాజీ ఎదురు తిరిగింది. పైగా, రాజీ వాళ్లమ్మ వచ్చి, "ఈ టక్కులు సంప్రదాయం కలవాళ్ళకు చెల్లవు లెండి" అని గుండెల్లో గుచ్చుకునేటట్లు అన్నది. ఆ తరవాత రాజీ విషయంలో ఎక్కువగా సీతాదేవి కలగజేసుకోలేక పోయింది.

రోజులు గడిచిన కొద్దీ రాజీలో మంచితనం సీతాదేవిని ఆకట్టుకున్నది. ఇంట్లో పిల్లలా తిరిగే రాజీలో వెన్నెల లాంటి మంచితనం చూసి ఈ అమ్మాయి జీవితం ఎట్లా ఉంటుందోనని భయపడేది సీతాదేవి.

రాజీ కథను ప్రస్తావన సంవత్సరం తరవాత ఎదురింట్లో లలిత ప్రవేశించిన తరవాత జరిగింది. సన్నగా బాపూ బొమ్మలా, అతి నాజూగ్గా, సభ్యతా సంస్కారాలు ఉట్టిపడేటట్లుండే లలిత పి. యు. సి. ప్రైవేటుకని సీతాదేవి దగ్గరకు వచ్చింది. ఏదో ఆఫీసులో క్లార్కుగా పనిచేసే లలిత తండ్రికి నలుగురు ఆడపిల్లలు. లలిత పెద్దపిల్ల. "ఎంత బాగుంది, టీచర్, ఆ అమ్మాయి!" అని లలితను చూసి రాజీ నోరు తెరిచింది. నవ్వుకుంది సీతాదేవి. నిజానికి రాజీకన్న అందం తక్కువ, రంగు తక్కువ లలితకు. కానీ, ఆ అమ్మాయికి పొందికైన అందా న్నిచ్చింది.

"టీచర్!" అంటూ ఒక రోజు లోపలికి వచ్చాడు శేఖర్. ఒక్కసారి తన విశాలమైన కనురెప్ప లెత్తి అతని వంక మౌనంగా చూసి తల దించుకున్నది అక్కడే ఉన్న లలిత. ఆ అమ్మాయి వంకే చూస్తూ నిలబడ్డ శేఖర్‌కు అక్కడే ఉన్న రాజీ లలితను పరిచయం చేసింది. బొమ్మల పరికిణీ మీద పువ్వుల నైలాన్ ఓణీ, జూకాలు, ముక్కుపుడకతో ఉన్న రాజీ, లేత రోజారంగు చీరతో అందంగా తలుపు కానుకుని నిలబడి ఉన్న లలిత ఒకేసారి శేఖర్ కళ్ళబడ్డారు. లలితను చూసిన శేఖర్ కళ్ళలో మెప్పుకోలు అర్థమైనా, అది మరింత దూరం దారి తీస్తుందని ఊహించలేదు సీతాదేవి. ఆ తరవాత శేఖర్ వారంలో నాలుగు రోజులు అక్కయ్యగారి ఇంటికి రావడం కేవలం లలితకోసమేనని అర్థం కావటానికి చాలా కాలం పట్టలేదు ఆవిడకు.

"టీచర్! కొత్త వడ్డాణం. ఈ వేళే తెచ్చాడు కంసాలి. చూడండి" అంటూ పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చింది రాజీ. నైలాన్ ఓణీ మీద బెల్టు పెట్టుకున్నట్లు పెట్టుకుంది. అక్కడే ఉన్న లలిత, శేఖర్ నవ్వుతూ చూసుకున్నారు.

"బాగుందా, మామయ్యా, బాగుందా!" అడిగింది రాజీ ఆత్రంగా.

"నీ ముఖంలా ఉంది. భోషాణానికి పెట్టినట్టు" అన్నాడు నవ్వుతూనే శేఖర్.

కోపం తెచ్చుకోకుండానే వడ్డాణం తీసేసింది రాజీ.

"మీరు పెట్టుకోండి, లలితా, చూద్దాం" అన్నాడు శేఖర్.

"వద్దండీ. నాకు అలవాటు లేదు" అంది లలిత తడబడుతూ.

"ఫరవాలేదు... చూద్దాం... ఆవిడకు ఇవ్వవే, రాజీ" అన్నాడు శేఖర్.

సన్నటి నడుం, బారెడు జడ, పొందికగా కట్టిన చీరలో ఉన్న లలితకు వడ్డాణం చాలా అందంగా ఉంది. అదోలా శేఖర్ వంక చూసి "ఎలా ఉంది?" అంది లలిత.

ఆ చూపులు చూడగానే చాలా విషయాలు అర్థమైనాయి సీతాదేవికి.

"చూశావా, ఆ అమ్మాయికి ఎంత బాగుందో? నీ నడుమూ ఉంది రౌండ్ టేబిల్‌లా" అన్నాడు శేఖర్ రాజీని చూస్తూ.

మాట్లాడలేదు రాజీ. ఒక్కసారి కళ్ళెత్తి చూసింది. ఆ చూపులు దెబ్బతిన్న లేగ దూడచూపుల్లా ఉన్నాయి. సీతాదేవి గుండెలు మెలిపెట్టినట్లైంది. మెల్లిగా వడ్డాణం తీసుకుని గుడ్లలో నీళ్ళు కుక్కుకుంటూ వెళ్ళిపోయింది రాజీ. ఆ రోజే మొదటిసారిగా రాజీ బాధపడడం చూసింది సీతాదేవి.

"టీచర్! నేను వచ్చి చాలాసేపైంది. అక్కయ్య, రాజీ బయటికి వెళ్ళినట్లున్నారు. ఒక వేళ అక్కయ్య వచ్చి అడిగితే మీ ఇంట్లో భోజనం చేశానని చెప్పండేం" అన్నాడు శేఖర్ ఒక నాడు వచ్చి.

"అదేం?" అంది సీతాదేవి ఆశ్చర్యంగా.

"నేను లలిత వాళ్ళింట్లో భోజనం చేశాను. ఇప్పుడు తెలిస్తే గోల పెడుతుంది. ప్లీజ్!" అన్నాడు.

అతని వంక పరీక్షగా చూసింది సీతాదేవి. ఆ చూపులు తప్పించుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు శేఖర్.

"కాబేజీ కూరా, బీరకాయ పప్పు, గారెలూ ..." ఏమిటేమిటో చెప్పుతున్నాడు రాత్రి తొమ్మిదింటికి వచ్చిన వాళ్ళ అక్కకు శేఖర్. "ఇన్ని చేసిందిటరా ఆవిడా?" అని ఆశ్చర్యపోతూంది రాజీ వాళ్ళమ్మ.

తొమ్మిదింటికి అన్నం తింటూండగా వచ్చింది రాజీ.

కంచంలోని సాంబారూ, కూరా చూస్తూ కూర్చుంది.

"ఏమిటే, రాజీ, చూస్తున్నావు? అన్నం తింటావా?" అడిగింది సీతాదేవి ఆప్యాయంగా.

"వద్దు, టీచర్, తిన్నాను" అంది ఎటో చూస్తూ.

"టీచర్!" అంది కాఫీ పోస్తూ —

"ఏమమ్మా?"

"మామయ్య లలితా వాళ్ళింట్లో భోజనం చేశాడా?"

"ఏం, అలా అడిగావ్?" అంది ఆశ్చర్యంగా సీతాదేవి.

"ఏం లేదు" అంటూ వెళ్ళిపోయింది.

అమాయకురాలైన రాజీలో అసూయ పొదులు కొలుపుతూంది. కానీ, కేవలం అసూయతోనూ, అతి ప్రేమతోనూ లలితతో పోటీ పడే అర్హత రాజీకి లేదు.

లలిత కళ్ళు, మాట, నడక, కట్టు అన్నీ చాలా అందంగా ఉండేవి చూడ్డానికి. దానికి తగ్గట్టు అందరి వంకా మామూలుగానూ, శేఖర్ వంక మాత్రం కోటి అర్థాలు నిండిన చూపులను జల్లి, నిమిష నిమిషానికీ అతణ్ణి కట్టి పడేసేది లలిత. రాజీ ఎదురుగా ఉంటే ఆ ఇద్దరి మధ్య వ్యత్యాసంవల్లనేమో అది మరింత కొట్టవచ్చినట్లు కనిపించేది. కొన్నాళ్ళకి లలితలాగా చీర కట్టాలనీ, కళ్ళు దిద్దుకోవాలనీ ప్రయత్నించి, అభ్యాసం లేక అభాసై శేఖర్ వెక్కిరించాడని రెండు రోజులు అన్నం తినక బాధపడింది రాజీ. కానీ, ఏనాడూ రాజీ మంచితనం లలితను గురించి వాళ్ళమ్మకు చెప్పనివ్వలేదు. క్రమంగా రాజీ కళ్ళలో నీలి నీడలు కనబడసాగాయి. వాటి అర్థం సీతాదేవికి తెలుసు. కానీ, ప్రయోజనం?!

"నా నిర్ణయం తప్పంటారా, టీచర్?" అడిగాడు శేఖర్ ఒక రోజు.

లలితను తప్ప ఎవర్నీ పెళ్ళిచేసుకోడట. ఏమనగలదు సీతాదేవి? !

"కానీ, రాజీ నీ మీద ఆశలు ..." నసుగుతూ అంది.

"అదొక పిచ్చిది, టీచర్! ఇట్టే మరిచిపోతుంది. అయినా, నేను రాజీని ఎలా చేసుకోను, టీచర్?" అన్నాడు తేలిగ్గా.

"అలా అయినప్పుడు నువ్వు మొదటలోనే రాజీ ఆశలు తుంచెయ్యాల్సింది, శేఖర్" అంది సీతాదేవి బాధగా.

"నేను రాజీకి ఎటువంటి ఆశలూ కల్పించలేదు, టీచర్! చిన్నప్పటి నుంచీ దాని మొగుణ్ణి నేనే నన్న భావం దానికి ఈ పెద్దవాళ్ళంతా కలిగించారు. దానికి నే నెంతవరకు బాధ్యుణ్ణి? ఇంకొక విషయం, టీచర్, చిన్నప్పటినుంచీ మా అక్కది డామినేటింగ్ మనస్తత్వం. మా అందరి మీదా అజమాయిషీ ఆవిడదే. ఆవిడ కూతుర్ని చేసుకుని, ఆవిడకు జీవితాంతం మరింత లొంగి పడి ఉండడం నా కిష్టం లేదు. పైగా లలితను చూసి ఉండకపోతే రాజీ గురించి ఏమన్నా ఆలోచించే వాడినేమో కానీ, ఇప్పుడు నా నిర్ణయం మారదు. రాజీ గురించి మనం బాధపడక్కర్లేదు, టీచర్, దానికి మా అక్కకు ఉన్న ఐశ్వర్యంతో నా కన్న నాలుగు రెట్లు గొప్ప మొగుణ్ణి తేగలదు. వెండి పొనకపు బిందెలు, బంగారపు తొడుగులతో లలిత తండ్రి పెండ్లి చెయ్యలేడు. అల్లాంటి పేద కుటుంబంలోని గుణవంతురాలైన పిల్లను ఏ మాత్రం ఐశ్వర్యానికి తక్కువ లేని నన్ను కేవలం కట్నానికి లోబడి అన్యాయం చెయ్యమంటారా? మీరే చెప్పండి, టీచర్!" ఆవేశంగా అడిగాడు శేఖర్.

ఏం మాట్లాడలేక పోయింది సీతాదేవి.

అందరికీ ఎదురుతిరిగి రిజిస్టర్ మారేజ్ చేసుకున్నాడు శేఖర్ లలితను. ఆ విషయం వినగానే లలిత ఇంటిమీద పడి, పిల్లినిచ్చి శాపనార్థాలు పెట్టి 'నా కూతురికీ రాజా లాంటి సంబంధం తెస్తాను' అని శపథాలు పట్టి కచ్చ తీర్చుకుంది రాజీ తల్లి. ఆ వేడిలో సీతాదేవిని కూడా పెట్టవలసిన నాలుగూ పెట్టింది. కానీ, రాజీమాత్రం ఏం మాట్లాడలేదు. ఆ మూగ చూపుల్లోని బాధ ఒక్క భగవంతుడికే తెలియాలి.

అయిష్టత

అయిష్టం వేరు, అసహ్యం వేరు. మీకు ఇష్టంలేని వ్యక్తులను అసహ్యించుకో వలసినది లేదు. వారిని గురించి ఎక్కడా ప్రస్తావించటం మానేస్తే సరి.

— పెనిల్

ఆ పెళ్ళి రోజు మాత్రం —

పెట్టె మీద కూర్చుని, గడ్డం కింద మోకాలు బోటు పెట్టి, "టీచర్!" అన్నది.

"ఏమమ్మా?"

"ఈపాటికి మామయ్య పెళ్ళయిపోయి ఉంటుంది కదూ" అంది. అంతే. వెంటనే కళ్ళు తుడుచుకుంటూ లేచి వెళ్ళిపోయింది.

మూడు నెలలు తిరక్కుండానే రాజీకి పెళ్ళి నిశ్చయం చేశారు. "రాజాలాంటి సంబంధం" అన్నది వాళ్ళమ్మ పెళ్ళికొడుకుని చూపి నవ్వి. పెళ్ళి వారు పొగాకు వ్యాపారంలో లక్షలు ఆర్జించారట. చాలా చెప్పింది ఆవిడ.

కానీ, పెళ్ళివాడు బంగారం గొలుసుతో మెరిసిపోతున్న నల్లటి మోటు పెళ్ళికొడుకూ, "ఇంకొంచెం పెద్ద రవ్వల దుద్దులు పెడతా రనుకున్నాం, వదినా! ఇంతటితో సరిపుచ్చా రేమిటి?" అనే అత్తగారూ, ఖరీదైన నైలాన్ చీరలు బాగా పైకి కట్టి, పిల్లినిచ్చి నగలు దిగేసుకున్న ఆడపడుచులూ ... ఈ వాతావరణమంతా చూస్తూ బంగారపు బొమ్మలా ఉన్న రాజీని చూసి బాధపడింది సీతాదేవి. 'నాకు రాజీ మీద అసూయలేదు కానీ, రాజీకి అంతకన్న మంచి సంబంధం దొరకడానికి తగిన తీరుగా పెంచలేదుగా వాళ్ళమ్మ' అనుకున్నది సీతాదేవి విరక్తిగా.

"చూశావా, టీచర్! మామయ్య రానే లేదు" అంటూ కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకున్నది రాజీ, పీటల మీదికి వెళ్ళబోతూ. శేఖర్ అప్పటికే బొంబాయిలో సెటిల్ అయ్యాడు. కళ్ళు తుడిచి పంపించింది సీతాదేవి.

అక్కడే స్తంభానికి ఆనుకుని నిలుచున్న ఆవిడకు—తను, చిన్ననాటి స్నేహితుణ్ణి ప్రేమించడం, అతను కట్నానికి, సౌందర్యానికి అమ్ముడు పోవడం, ఆ తర్వాత తను వివాహం మీదే ఇచ్ఛ చంపుకుని బ్రతకడం—అవన్నీ గుర్తుకు వచ్చాయి.

'భగవాన్! అక్కర లేనివాళ్ళకు ప్రేమరాహిత్యా న్నెందు కివ్వవయ్యా?' అనుకున్నది సీతాదేవి నిట్టూరుస్తూ.

ఏడోనెల సూడిదలకని వచ్చింది రాజీ. మరింత బాగుంది.

"సూడిదలకని అమ్మ రాళ్ళ గాజులు చేయించింది, టీచర్" అంది విరక్తిగా నవ్వుతూ.

ఆ నవ్వులోని నిస్పృహకు ఆశ్చర్యపడి, "ఎలా ఉంది, రాజీ, జీవితం?" అని మాట తప్పించింది.

"బాగానే ఉన్నది కానీ, మామయ్య గురించి ఏమన్నా వార్తలు తెలుస్తున్నాయా, టీచర్?" అంది కుతూహలంగా.

అదిరిపోయి చూసింది సీతాదేవి. 'ఈ పిల్ల ఇక అతణ్ణి మరిచిపోదా?' అనుకున్నది. కానీ, ఆ అమ్మాయి గడుపుతున్న అనాగరిక వాతావరణంలో మామయ్య తలపులు ఒయాసిస్‌లని ఆవిడకు తరవాత తెలిసింది. రాజీ కోరిన జీవితం శేఖర్‌తో, కానీ, దానికి రాజీని ఎంతవరకు అర్హురాలిని చేసింది వాళ్ళమ్మ!

"ఫారిన్ వెళ్ళాడటమ్మా! లలితకూడా వెళ్ళిందిట. ఉత్తరం రాశాడు."

"ఊహుఁ!" అంది రాజీ, దీర్ఘంగా ఏదో ఆలోచిస్తూ.

"మీ అత్తవారు మంచి వాళ్ళేనా, రాజీ, నిన్ను బాగా చూస్తారా?" అంది మరోసారి మాట మారుస్తూ.

"ఆహా! వెండి గిన్నెలో వేడి అంబలి తాగే రకాలు ... వాళ్ళ గోల ఎందుకు, టీచర్, ఇప్పుడు?" అని మాట మార్చింది. రాజీ మనస్తత్వంలో చాలా మార్పు వచ్చింది. ఎప్పుడూ ఏదో ఆలో చిస్తూ ఉండేది

"దిక్కుమాలిన వెధవ. అమ్మా అనడానికే సిగ్గు. నా బిడ్డ జీవితం నాశనం చేశాడు" అని తిట్టుకునేది వాళ్ళమ్మ రోజు కొకసారి శేఖర్ని. "ఊరుకో, అమ్మా" అని అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయేది కానీ, మరో మాట అనేది కాదు రాజీ.

ఒక రోజు తెల్లవారుజామున ఎవరో తొందరగా తలుపులు తడుతూంటే, ఉలిక్కిపడి లేచి తలుపులు తీసింది సీతాదేవి. రాజీ వాళ్ళమ్మ. శేఖర్ పెళ్ళి అయినప్పటినుంచీ ఆవిడ సీతాదేవితో ముభావంగానే ఉండేది. అలాంటిది ఈ వేళప్పుడు. . .

"రాజీకి నెప్పులొస్తున్నాయి, టీచర్, కొంచెం తొందరగా తోడు వస్తారా?" అంది ఆవిడ కంగారుగా. వెంటనే అందరూ పరుగెత్తారు హాస్పిటల్‌కు. రాజీ తండ్రి ముఖంలో కత్తివాటు వేస్తే నెత్తురు లేదు. ఆ కుటుంబంలో ఆయన అంతర్వాహిని వంటివాడు. ఆయన మౌనబాధ సీతాదేవిని మరింత కలవరపెట్టింది. వెంటనే ఆపరేషన్ చెయ్యాలన్నది లేడీ డాక్టర్.

ఆపరేషన్ థియేటర్‌కు తీసుకుని వెళుతూ, "ఒకసారి వచ్చి అమ్మాయిని చూడండి" అన్నారు నర్సులు. గోల పెడుతూ పరుగెత్తారు తల్లీ, తండ్రీ. సీతాదేవి తలుపు దగ్గరే ఆగిపోయింది. 'భగవంతుడా! రాజీని రక్షించు' అనుకున్నది.

"సీతాదేవిగారూ! మిమ్మల్ని పిలుస్తోంది" అంటూ కళ్ళనీళ్ళు ఒత్తుకుంటూ వచ్చింది రాజీ తల్లి.

మెల్లిగా లోపలికి వెళ్ళింది సీతాదేవి. తెల్లటి గుడ్డ మెడదాకా కప్పారు. ముఖమంతా ఎర్రబడి ఉంది. కళ్ళలో నీళ్ళు తిరుగుతున్నా, పెదవులు నవ్వాయి.

"రాజీ!" అంటూ చప్పున వెళ్ళి చెయ్యి పట్టుకుంది సీతాదేవి. వెచ్చగా ఉన్నది చెయ్యి.

"నమస్కారాలు, టీచర్" అంది రాజీ, రెండు చేతులూ జోడించి.

దుఃఖం పొంగుకు వచ్చింది సీతాదేవికి.

"ఛీ! అదేమిటి? నీ కేం భయం లేదు. . ."

"లేదు, టీచర్, నాకు తెలుసు ఏం జరిగేదీ..." అంది పెదవి నొక్కి పడుతూ.

"అమ్మా, రాజీ" అని కళ్ళకు కొంగు అడ్డం పెట్టుకున్నది సీతాదేవి.

"టీచర్!" మళ్ళీ పిలిచింది రాజీ.

"ఏమమ్మా?"

"ఇదుగో, టీచర్, ఇది నా జ్ఞాపకంగా మామయ్య కివ్వండి. రాజీని మామయ్య మరిచిపోయినా, మామయ్యను రాజీ మరిచిపోలేదని చెప్పండి" అని దుఃఖం ఆపుకోలేక రెండు చేతులతో ముఖం మూసుకున్నది రాజీ.

స్తబ్దురాలై పోయింది సీతాదేవి.

"నో నో ... . ఈస్ ఎమోషనల్ ... మేడమ్ ప్లీజ్" అన్నారు నర్సులు— "వెళ్ళిపొండి" అనే అర్థంతో.

తన చేతులో రాజీ ఉంచిన తెల్లరాళ్ళ ఉంగరాన్ని చూస్తూ అలాగే నిలబడి పోయింది సీతాదేవి.

"వెళుతున్నాను, టీచర్, మా రాజీని మరిచిపోకండి. . ." అని ఇక వెళ్ళండి అన్నట్లు సంజ్ఞ చేసింది.

సీతాదేవి కన్నీటి పొరలలోనించి రాజీ చేతులు జోడించి నమస్కారం చెయ్యడం కనిపించింది. "అమ్మా, రాజీ" అని కొంగు అడ్డం పెట్టుకుని బయటికి వచ్చింది.

ఆపరేషన్ థియేటర్ బయట గడిపిన గంటా యుగంలా ఉన్నది అందరికీ. కానీ, రాజీ ప్రాణాలు ఆపరేషన్ టేబుల్ మీదే పోయాయి. డాక్టరు [illegible] కారణాలు చెప్తూంటే, రాజీ కోరిక [illegible] చెప్పుతున్నట్లనిపించింది సీతాదేవికి.

'మీ రంతా రాజీ చావుకు కారణం ...' అని కసిగా తిడదామనిపించి ఒక్కసారిగా వెనక్కు తిరిగిన సీతాదేవికి గుండె లవిసేలా ఏడుస్తున్న రాజీ తల్లి తండ్రులు కనబడ్డారు. ఏమనగల దామె? ఆడపిల్ల జీవితానికి ఏది కావాలో అది ఇవ్వలేని ఈ ప్రేమలకు, ఆప్యాయతలకు అర్థం ఏమిటి? అనుకున్నది.

సీతాదేవి ప్రస్తుతం ప్రశాంతంగా రిటైరింగ్ దశ గడుపుతున్నది. ఎంతో మంది విద్యార్థులకు స్నేహితురాలై తీర్చి దిద్ది వృద్ధిలోకి తెచ్చింది. ఎన్నో కుటుంబాలను ఆదుకున్నది. కానీ, ఆవిడకు రాజీ గుర్తుకు వచ్చినప్పుడల్లా దెబ్బ తిన్న పావురంలాగా అయిపోయి తృప్తి అంతా అణగిపోతుంది.

వృద్ధురాలు, బ్లడ్ ప్రెషర్ పేషెంటు అయిన సీతాదేవి గతానికి తట్టుకోలేక ఆ రాత్రి నిద్రకు దూరమై పోయింది. మెల్లిగా ఏదో గొణుక్కుంటూ ఆ ఉంగరం తీసి దాచింది.

* *

"టీచర్, వెళ్ళిపోతున్నాము ... ఈ సారి సమ్మర్ ట్రిప్ వెళ్దామనుకుంటున్నాము. అప్పుడు తప్పకుండా మీ దగ్గరకు వచ్చి రెండు రోజు లుంటాము. వస్తా, టీచర్" అని కాళ్ళకు వంగి దణ్ణం పెట్టింది, మర్నాడు సాయంత్రం వచ్చిన లలిత.

"తప్పకుండా రండి ... శేఖర్ను చూసి పదేళ్ళు దాటింది... ఏమిటో, ఆ ఊరు మారగానే విశేషాలు తెలియకుండా పోయాయి" అంది సీతాదేవి,

"నమస్తే, టీచర్" అంది పాప, ముద్దుగా లేత చేతులు జోడించి.

"అయ్యో, అల్లీ! నీకూ టీచర్నే ... మళ్ళీ నీ చేత కూడా ఎ, బి, సిలు రాయిద్దామనే ఉన్నదమ్మా. ఏది మరి... ముసిల్దాన్నై పోయానుగా" అని నవ్వుతూ పాప నుదుట ముద్దు పెట్టుకుంది. ఏదో ఆలోచన వచ్చి మెల్లిగా వెళ్ళి, పెట్టె లోంచి, ఆ తెల్లరాళ్ళ ఉంగరం తీసి, "పాప! నచ్చిందా?" అని ముద్దుగా ఉన్న పాప చేతికి నవ్వుతూ ఆ ఉంగరం తొడిగింది.

'రాజీ ... నీకు ఇది ప్రాప్తి [illegible] అమ్మా ...' అనుకున్నది మనస్సులో దుఃఖం ఆపుకుంటూ.

వెంటనే, "అయ్యో! ఉంగరం పెద్దదైపోయింది. జాగ్రత్త. తీసి దాచమ్మా, లలితా! పెద్దదైన తరవాత పెట్టు. అది ... అది వజ్రమమ్మా!" అంది వణుకుతున్న గొంతుకతో.

"ఎందుకు, టీచర్, ఇప్పుడెందుకు ..." అంటూ ఉంగరం తీసి, ఒకసారి దాని వంకా, సీతాదేవి వంకా మార్చి మార్చి చూసి, వెంటనే, "వస్తాము, టీచర్ ..." అని పాప నెత్తుకుని చక్కా వెళ్ళింది లలిత.

* * *

మరో వారం రోజుల తరవాత ...

భోజనం చేసి పడక కుర్చీలో నడుము వాల్చి విశ్రాంతి తీసుకుంటున్న సీతాదేవికి 'పోస్ట్' అన్న కేక వినిపించింది. మెల్లిగా ఉత్తరం తీసుకుని చించింది.

"ప్రియమైన సీతా టీచర్కు" ... అని చదివి 'ఎవరబ్బా' అనుకుంటూ సంతకం చూసింది. "లలిత" అని ఉన్నది. మెల్లిగా వెళ్ళి పడకకుర్చీలో కూర్చుని ఉత్తరం చదవడం ప్రారంభించింది.

"ప్రియమైన సీతా టీచర్కు అనేక నమస్కారాలతో—

మీరు నా మీద చూపించిన వాత్సల్యానికి ఎంతో కృతజ్ఞురాలిని. టీచర్! మీరు ఎంతో అభిమానించిన రాజీకి శేఖర్ని నేను దూరం చేశానని, మీరు నన్ను ద్వేషిస్తారని భయపడుతూ వచ్చాను. కానీ, మీ ఆప్యాయతకు ద్వేషం తెలియదని మరోకసారి తెలుసుకున్నాను.

మీరు పాపకు ప్రెజెంట్ చేసిన ఉంగరం ఎవరిదో మరిచిపోయా ననుకున్నారా, టీచర్? దాన్ని చూడగానే ఒక్కసారి నా గుండె కలుక్కుమన్నది. రాజీ అనుభవించవలసిన జీవితం నాది అయింది. అవును, టీచర్, స్వార్థంతో, పట్టుదలతో శేఖర్ ప్రేమను గెలుచుకున్నాను. ఐశ్వర్యం ఉండి, అందం ఉండి కూడా

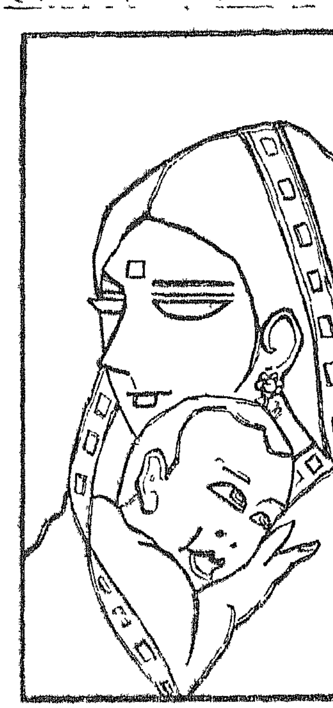

మాతృశ్రీ

చిత్రం ఎస్. హెచ్. కృష్ణ

(మద్రాసు-17)

రాజీ శేఖర్కు దూరమవడానికి కారణం ఏమిటో తెలుసా? కొంతవరకు [illegible], టీచర్! అన్నీ ఇవ్వగలిగి, ఆడపిల్లకు కావలసిన అసలు శిక్షణ ఇవ్వలేని [illegible] వల్ల ఈ దేశంలో చాలా మంది ఆడపిల్లలు మనస్సు ఉండీ కోరింది పొందలేక పోతున్నారు. జీవితానికి కావలసింది మనస్సే, టీచర్! కానీ, అదొక్కటే చాలదు. ఆడపిల్లకు అసలు సరిపోదు. టీచర్! రాజీతో అన్నాళ్ళు పరిచయం ఉండి కూడా శేఖర్ ఆ ఉంగరాన్ని గుర్తు పట్టలేకపోయారు.

'పిచ్చి టీచర్, ఇంత ఖరీదైన ప్రెజంటేషన్ ఇచ్చారేమిటి పాపకు?' అని నవ్వి ఊరుకున్నారు. అది రాజీ ఉంగరమని నేను చెప్పలేదు, టీచర్! చెప్పి, శేఖర్ని పశ్చాత్తాపానికి గురి చెయ్యలేను. అందుకే చెప్పలేదు. నేను స్వార్థపరురాల్నే. ఒప్పుకుంటాను. రాజీ నా తప్పులు ఎన్నింటినో క్షమించి ఉంటుంది. ఇది కూడా క్షమించే ఉంటుందనుకుంటున్నాను.

దాన్ని, టీచర్ ... మీ రనుకున్నట్లు నేను రాజీని మరిచిపోలేదు. మీరు మా పాప పేరు అడగడం మరిచిపోయారు. దాని పేరు రజని. అయినా, మేమంతా పిలిచేది 'రాజీ' అని.

నమస్కారాలతో, . .

మీ. . .

—లలిత." ★